

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z 17 kwietnia 2015 r.

w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3058)

Krajowa Rada Sądownictwa w związku z informacją o rozpoczęciu przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej prac nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3058) zwraca uwagę, że projekt ten nie został wcześniej przedstawiony do zaopiniowania Krajowej Radzie Sądownictwa, mimo, że dotyczy bezpośrednio funkcjonowania sądów powszechnych. Stanowi to istotne naruszenie procedury legislacyjnej, w tym reguły wyrażonej w art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Krajowa Rada Sądownictwa akceptuje potrzebę uregulowania statusu prawnego rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych (dalej: RODK). Po zapoznaniu się z projektowanymi rozwiązaniami negatywnie ocenia jednak koncepcję włączenia RODK do struktury sądów powszechnych, jako „organów pomocniczych sądów okręgowych”. Według założeń ustawy opinie RODK miałyby mieć walor opinii biegłych sądowych. Te podstawowe założenia pozostają w sprzeczności z zasadą, że biegły sporządzający opinię w sprawie powinien mieć pozycję niezależną od sądu. Powyższa zasada ma istotne znaczenie dla postrzegania przez strony postępowania bezstronności biegłego. W przypadku spraw, których opinie sporządzają RODK, kwestia bezstronności ma dodatkowo istotne znaczenie z tego względu, że w części tych spraw, postępowania wszczynane są przez sąd z urzędu (sprawy opiekuńcze) i w tych sprawach to sąd z urzędu zleca przeprowadzenie dowodu z opinii RODK. Nadto proponowane rozwiązania wszystkie istotne funkcje dotyczące nadzoru nad działaniem RODK przewidują bezpośrednio dla Ministra Sprawiedliwości. Dla prezesa sądu okręgowego w istocie przewidziano jedynie zorganizowanie konkursu dla obsadzenia stanowiska kierownika RODK i zawarcia z nim umowy o pracę. Wymaga podkreślenia, że nie jest możliwe sprawowanie przez prezesa sądu okręgowego nadzoru o charakterze

merytorycznym nad czynnościami zatrudnionych w RODK specjalistów (psychologów, pedagogów, lekarzy). W związku z tym celowym wydaje się aby RODK podlegałyby bezpośrednio nadzorowi Ministra Sprawiedliwości, bez włączania ich do struktury sądów powszechnych. Za takim stanowiskiem przemawia dodatkowo niejasna, z punktu widzenia wykładni przepisów, koncepcja działania RODK jako „organu pomocniczego sądu”. Status RODK, jako organu pomocniczego sądu, może budzić szereg wątpliwości np. z punktu widzenia przepisów prawa pracy w przypadku pracowników RODK, którzy nie są specjalistami.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca również uwagę na konieczność uregulowania w drodze ustawy kwestii związanych z charakterem opinii wydanych przez RODK. W omawianym projekcie brak jest jakichkolwiek przepisów zmieniających w tym zakresie przepisy Kodeksu Postępowania Cywilnego. Brak jest także przepisów zmieniających zasady funkcjonowania biegłych sądowych, z uwzględnieniem uprawnień przyznanych RODK. Pominięcie tych kwestii oznaczałoby brak koniecznych uregulowań o charakterze proceduralnym, umożliwiających traktowanie opinii RODK na równi z opinią biegłych sądowych lub opinii instytutu badawczego.